

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van een
proefput in het Rundedal bij Zwartemeer,
gemeente Emmen (Dr.)**

M.J.M. de Wit

ARC-Rapporten 2003-44

Groningen
17 september 2003
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2003/195
Provincie	Drenthe
Gemeente	Emmen
Plaats	Zwartemeer
Toponiem	Rundedal
Kaartblad	18C
Coördinaten	266.300/529.115
Periode	Mesolithicum
Type object	Hardkuil
Type bodem	Veen op pleistoceen zand
Geomorfologie	Hunzelaagte

1.2 Aanleiding van het onderzoek

In het gebied wordt een glastuinbouwcomplex gerealiseerd. Door Grontmij Advies & Techniek is begin 2003 een bureauonderzoek naar en een veldverkenning in het gebied uitgevoerd, waarbij een aantal locaties werd aangewezen met een mogelijk hoge archeologische waarde. Vervolgens is in de zomer van 2003 door Grontmij op deze locaties een karterend booronderzoek uitgevoerd. In één van de boringen, boring A446, werd op een diepte van ca. 80–95 cm beneden maaiveld houtskool aangetroffen (Van Beek & Fijma 2003).

Grontmij Advies & Techniek gaf Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) de opdracht rond deze boring A446 een proefput aan te leggen, om de aard van de houtskool te bepalen. Dit onderzoek vond op 11 september 2003 plaats en werd uitgevoerd door dhr. L. de Jong en mw. drs. M.J.M. de Wit. De machine werd geleverd door Fuhler BV uit Emmen met als machinist dhr. B. Heynen.

1.3 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt tussen Barger-Compascuum en Zwartemeer. Ten tijde van het onderzoek werd het terrein rond boring A446 gebruikt als akkerland (suikerbieten).

1.4 Doel van het onderzoek

Het onderzoek moest antwoord geven op een aantal vragen, zoals opgesteld in het Programma van Eisen (PvE):

- 1 Bevinden zich ter plaatse inderdaad archeologische resten en wat is de aard van die resten? Wat is de ouderdom van de resten?
- 2 Hoe is het gesteld met de gaafheid van het bodemarchief ter plaatse, zowel in horizontale als in verticale zin?
- 3 Hoe is het gesteld met de conservering van het vondstmateriaal?
- 4 Hoe zeldzaam zijn de aangetroffen sporen binnen de archeoregio en hoe groot is de informatiewaarde?

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

- 5 Welke graad van waardering dient aan het onderzoeksgebied gegeven te worden?

1.5 Werkwijze

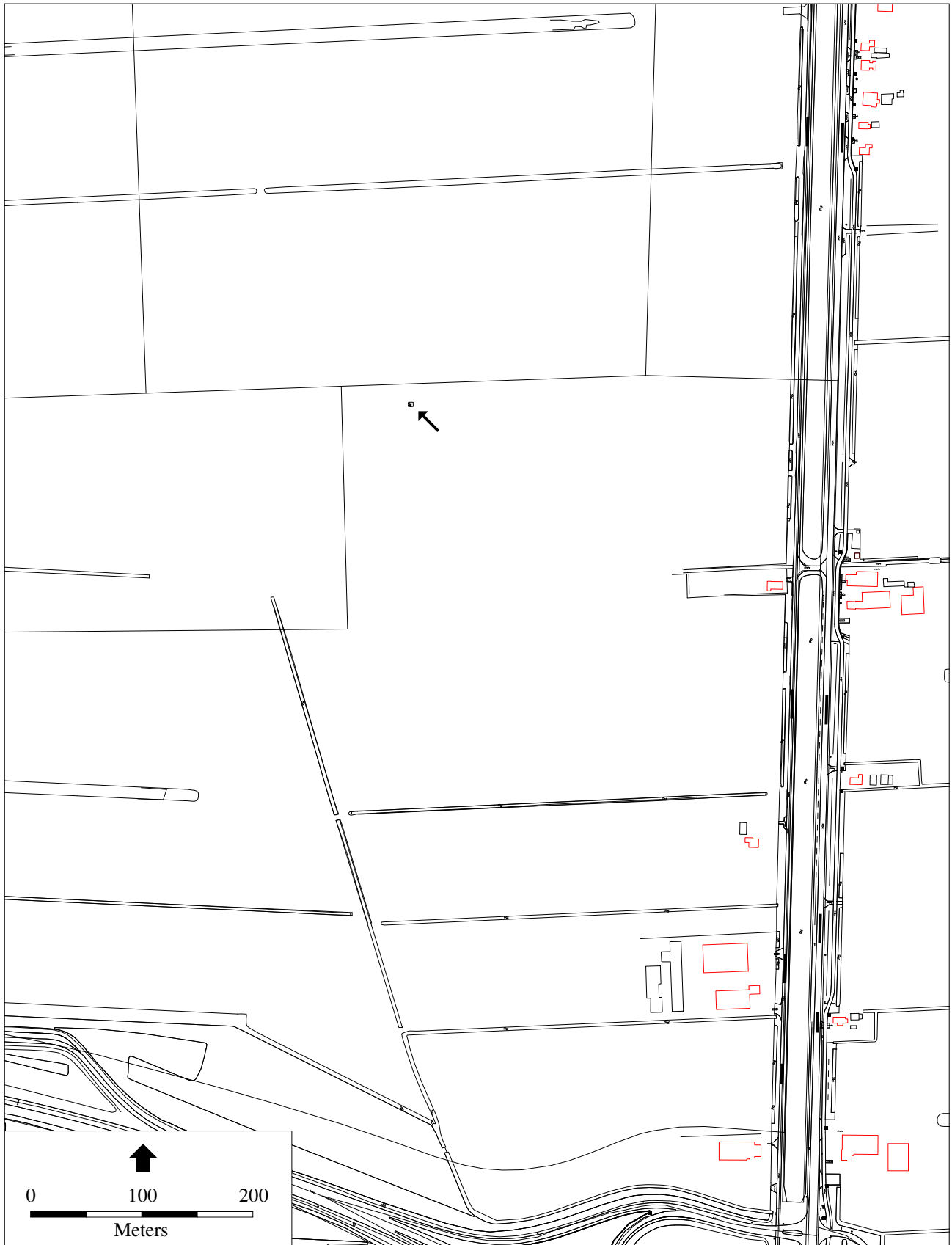
Rondom boring A446 is een werkput aangelegd van 4×4 m (afb. 2). Het boorgat vormde het centrum van de werkput. Allereerst is de bouwvoor verwijderd en apart gehouden. Daarna is voorzichtig schavend de werkput verdiept totdat het pleistocene zand werd bereikt. Het vlak van de werkput is getekend (schaal 1:50), gefotografeerd en de hoogte van het vlak en de sporen ten opzichte van het NAP is bepaald. De gemiddelde vlakhoogte bedroeg 15,90 m +NAP. Daarnaast is het westprofiel van de werkput getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd. Nadat de werkzaamheden waren afgerond, is de werkput weer dichtgegooid.

2 Resultaten

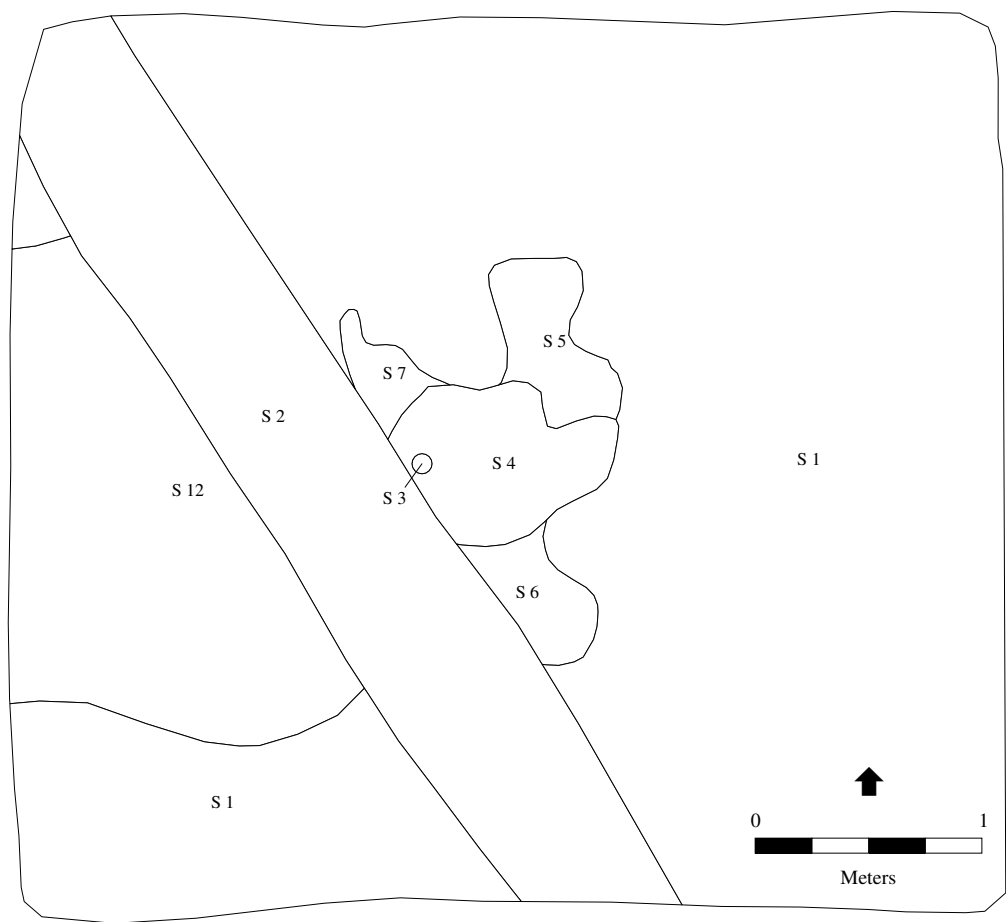
2.1 Sporen

In de werkput zijn geen antropogene sporen aangetroffen (afb. 3). Hoewel rondom het boorgat van boring A446 (spoor 3) inderdaad houtskool is aangetroffen, werd geen antropogeen spoor worden waargenomen zoals bijvoorbeeld een haardkuil. De houtskool bevond zich her en der verspreid in een bruinrijze laag pleistoceen zand (sporen 4 t/m 7 en 12). In deze laag was de meeste houtskool geconcentreerd in een vlek (spoor 4), die circa 30 cm dik was (afb. 4).¹ Een deel van de houtskool is verzameld als monster (vondstnummer 1). In de werkput zijn geen verdere vondsten gedaan.

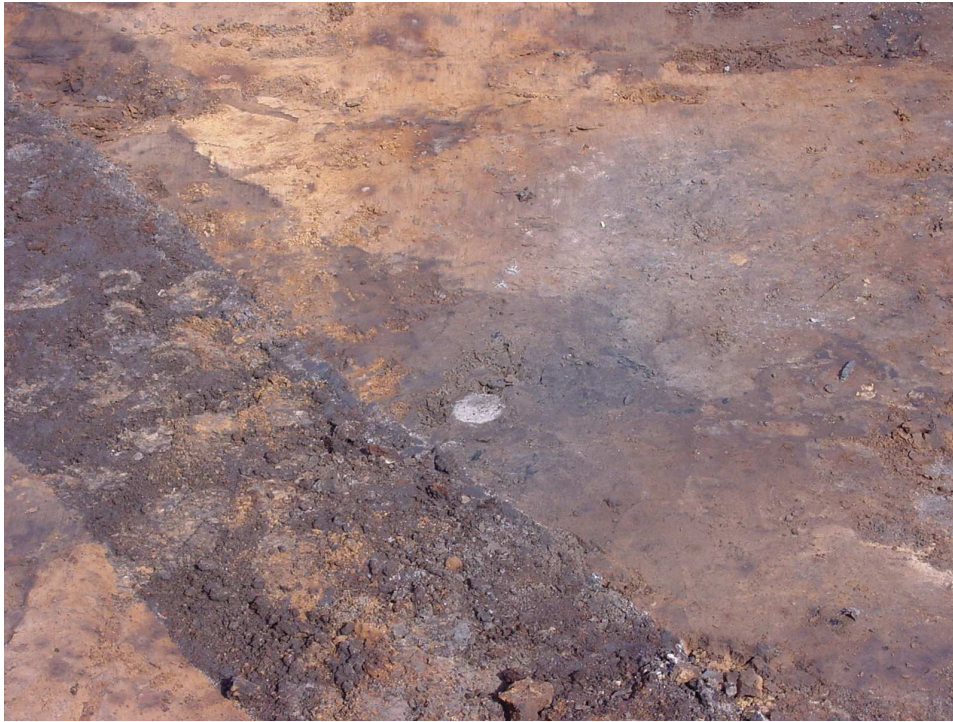
¹In boring A446 werd de houtskool op een diepte van 0,8 tot 0,95 m beneden maaiveld aangetroffen. Uit dit onderzoek blijkt dat de vlek waarin de houtskool zich bevond ongeveer twee keer zo dik is als werd verondersteld.

Afbeelding 2 De locatie van boring A446 en de proefput. Kaart: B. Schomaker.

Afbeelding 3 De werkput met de sporen. Kaart: B. Schomaker.

Afbeelding 4 Houtskoolvlek met daarin duidelijk zichtbaar het boorgat van boring A446.
Foto: L. de Jong.

Het enige antropogene spoor dat in de werkput is aangetroffen is een recente greppel of sloot (spoor 2). Deze werd meteen onder de bouwvoor zichtbaar en was tot diep in het pleistocene zand ingegraven. De greppel was gevuld met veen.

2.2 Bodemopbouw

Het westprofiel van de werkput liet een mooi podzolprofiel zien. Het profiel zag er van boven naar onder als volgt uit (afb. 5):

- bouwvoor (0–30 cm beneden maaiveld);²
- veenlaag (30–50 cm beneden maaiveld);
- donkerbruingrijs humeus fijn zand (50–55 cm beneden maaiveld);
- grijswit fijn zand, A2-horizont (55–65 cm beneden maaiveld);
- donkerbruingrijs fijn zand (65–70 cm beneden maaiveld);
- bruingeel en bruingrijs fijn zand (vanaf 70 cm beneden maaiveld).

3 Conclusies

Op onderzoeksvragen van het PvE kunnen de volgende antwoorden worden gegeven:

- 1 In de werkput rond boring A446 zijn geen archeologische sporen en/of vondsten aangetroffen. De houtskool die in de boring tijdens het verkennend

²De gemiddelde NAP-hoogte van het maaiveld bedraagt 16,60 m +NAP.

Afbeelding 5 Westprofiel. Foto: L. de Jong.

booronderzoek op het terrein werd aangetroffen, blijkt afkomstig te zijn uit een natuurlijke vlek. Deze vlek is ongeveer 30 cm dik. Misschien is ooit ter plaatse een boom verbrand en zijn de houtskool en de vlek daar de restanten van;

- 2 Naast de houtskoolvlek is een recente greppel of sloot angetroffen, die gevuld was met veen. Het zou kunnen gaan om een afwateringsgreppel of een greppel ten behoeve van zandwinning. Afgezien van deze recente verstoring is de bodem ter plaatse intact;
- 3 Aan het onderzoekerrein hoeft derhalve geen archeologische waarde toegekend te worden.

4 Aanbeveling

Aan de hand van de resultaten van het onderzoek wordt aanbevolen op de onderzoekslocatie geen vervolgonderzoek uit te voeren.

Literatuur

Beek, J.L. van & P. Fijma, 2003. *Archeologisch onderzoek Rundedal te Zwartemeer. Veldverkenning en Karterend Booronderzoek (bestek fase 1 en Rundezone)*. Assen (Grontmij rapport DR143233).